

Helvi Leiviskä
(1902–1982)

PIANO QUARTET
Pianokvartetto

Op. 1 (1925–26, rev. 1935)

FENNICA GEHRMAN

Helvi Leiviskä

Suomalainen säveltäjä Helvi Leiviskä (1902–1982) loi monipuolisen orkesteri-, laulu- ja kamarimusiikkituotannon. Tyyllisesti hänen musiikkinsa edustaa maltillista modernismia, jonka vaikutteet ovat moniaalla: myöhäisromantiikassa, symbolismissa, ekspressionismissa, eksistentialismissa ja uusklassismissa. Tunnusomaisia piirteitä Leiviskän tuotannossa ovat filosofis-uskonnolliset aiheistot, luontokuvat ja kerronnalliset rakenteet. Usein teosten keskiössä on ihmisen olemassaolon ahdistukseen, henkiseen etsintään ja kasvuun liittyvä kuvasto.

Leiviskä syntyi ja eli elämänsä pääasiassa Helsingissä, mutta hänen sukutaustansa oli Pohjois-Pohjanmaalla. Lapsuudenperheen elämään kuului protestanttinen kristillisuus ja herätysliikkeet mutta myös taiteiden ja hengentieteiden harrastaminen. Tämä tausta lienee osaltaan vaikuttanut Leiviskän käsitykseen säveltämisestä henkisenä kilvoitteluna ja hengellisen elämän muotona.

Muodolliset musiikkiopintonsa Leiviskä suoritti Helsingin Musiikkiopistossa (nykyisessä Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa). Hänen sävellyksenopettajansa oli opiston rehtori Erkki Melartin, joka kuuluu Leiviskän tavoin kristillis-teosofisesti suuntautuneisiin mystikkosäveltäjiin. Pianonsoitossa häntä opetti muun muassa Ingeborg Hylander, yksi Suomen musiikin historian merkittävimpiä pianopedagogeja. Leiviskällä on erityinen sija Helsingin Musiikkiopiston historiassa, sillä hän oli opiston ensimmäinen sävellysohjelmaaja, jolta esitettiin oppilasnäytteessä sinfonia: Leiviskän numeroimattoman sinfonian toinen osa kuultiin vuonna 1923 Melartinin johtaman oppilasorkesterin soitattamana. Leiviskä valmistui opistosta vuonna 1927. Hän jatko-opiskeli sävellystä yksityisesti useilla opettajilla, muun muassa Wienissä tšekkiläisen säveltäjän Arthur Willnerin johdolla.

Leiviskä sävelsi viisi sinfoniaa. Numeroimattoma sinfoniaa seurasivat sinfoniat nro 1–3 (1947, 1954 ja 1964/1971) sekä *Sinfonia brevis* ("Lyhyt sinfonia", 1962/1972). Orkesterille hän sävelsi useita muitakin teoksia, kuten esimerkiksi aikoinaan paljon soitettua *Kansantanssisarjan* (1929/ 1954/1972), orkesterisarjan nro 1 pienelle orkesterille

(1933), orkesterisarjan nro 2 *Juha*-elokuvan musiikkiaiheista (1936/1938) sekä intermezzot 1 ja 2 (1943 ja 1945). Kuorolle ja orkesterille Leiviskä sävelsi kaksi kantaattia kirjailija Eino Leinin *Helkavirsiä*-kokoelman kansallis-symbolistisiin runoihin: *Pimeän peikko* sekakuorolle ja orkesterille (1942) sekä *Mennyt manner* laulusolisteille, sekakuorolle ja orkesterille (1957). Omalle soittimelle pianolle Leiviskä kirjoitti konserton d-molli (1935/1976) sekä sooloteoksia ja pedagogisia kappaleita. Piano on mukana kaikessa Leiviskän kamarimusiikissakin, jonka soitetuimpia edustajia ovat pianokvartetto (1926/1935), pianotrio (1924) sekä sonaatti viululle ja pianolle (1945). Yksinlauluja Leiviskä laati niin orkesterin kuin pianon säestyksellä, ja hän sävelsi niin ikään kuoromusiikkia, melodraamoja, elokuva- ja teatterimusiikkia, hengellisiä lauluja sekä yhteislauluja järjestöille ja yhdistyksille.

Leiviskän orkesteri- ja kamarimusiikkia kuultiin hänen elinaikanaan suhteellisen säännöllisesti konserteissa ja radiossa. Myös kaikki Leiviskän pitämät sävellyskonsertit (1935, 1945 ja 1948) radioitiin joko kokonaan tai osittain. Leiviskä toimi vastuutehtävissä useissa hengellisissä, naisliikkeen ja taidealan järjestöissä ja yhdistyksissä, joiden tapahtumissa hänen musiikkiansa kuultiin ja joille hän saattoi säveltää tunnus- ja juhlamusiikkia. Näitä olivat esimerkiksi kirjallisuusyhdistys Nuoren Voiman Liitto, teosofinen Suomen Ruusu-Risti-seura, Helsingin Naisorkesteri sekä Zonta International ja monet muut naisasiajärjestöt. Hän oli aktiivinen toimija myös musiikkialan järjestöissä, kuten Suomen Tekijänoikeustoimisto Teostossa sekä Suomen Säveltaiteilijain Liitossa ja sen seuraajassa Suomen Säveltäjissä.

Sävellystyöhön myönnettyjen apurahojen ohella Leiviskä sai toimeentulonsa toimimalla pianonsoiton ja musiikinteorian opettajana sekä vuodesta 1933 alkaen yli kolme vuosikymmentä kirjaston- ja nuotistonhoitajana omassa opinahjossaan, Helsingin Konservatoriossa ja sitä seuranneessa Sibelius-Akatemiassa. Hän kirjoitti sanoma- ja aikakauslehtiin musiikkikritiikkiä sekä esseitä musiikin ja taiteen suhteesta henkisytyteen, moraaliin ja us-

Helvi Leiviskä

Finnish composer Helvi Leiviskä (1902–1982) created a broad-based output of orchestral works, solo songs and chamber music. Her style could be described as moderate modernism, deriving influences from multiple sources such as late Romanticism, Symbolism, Expressionism, Existentialism and Neo-Classicism. Leiviskä's output is characterised by philosophical and religious themes, images of nature and narrative structures. Many of her works focus on human existential angst and spiritual searching and growth.

Leiviskä was born in Helsinki and lived there for most of her life, but her family roots were in Northern Ostrobothnia. Her childhood home was firmly grounded in Protestant Christianity and revivalist movements but also in the arts and spiritual sciences. It was most probably this background that motivated Leiviskä's conception of musical composition as a contest for the mind and a facet of spiritual life.

Leiviskä completed her formal musical studies at the Helsinki Music Institute, which today is the Sibelius Academy of the University of the Arts Helsinki. Her composition teacher was Erkki Melartin, Rector of the Music Institute, who like Leiviskä was a mystically oriented composer with a Christian and theosophical bent. Her piano teachers included Ingeborg Hylander, one of the most prominent piano teachers in the history of Finnish music. Leiviskä occupies a unique role in the history of the Helsinki Music Institute, as she was the first composition student ever to have a symphony performed at a student proficiency demonstration: in 1923, Melartin conducted an orchestra of the Music Institute's students in a performance of the second movement from Leiviskä's unnumbered Symphony. Leiviskä graduated from the Music Institute in

1927 and went on to study composition privately with several teachers, including Czech composer Arthur Willner in Vienna.

Leiviskä wrote five symphonies. The aforementioned unnumbered one was followed by Symphonies nos. 1 to 3 (1947, 1954 and 1964/1971) and the *Sinfonia brevis* (1962/1972). She wrote several other orchestral works as well, such as *Kansantanssarja* [Folk dance suite] (1929/1954/1972), which was frequently performed in its day; Suite no. 1 for small orchestra (1933); Suite no. 2 on themes from the film *Juha* (1936/1938); and *Intermezzos* nos. 1 and 2 (1943, 1945). She wrote two cantatas for choir and orchestra setting Nationalist-Symbolist poems from the collection *Helkavirsiä* [Whitsongs] by national poet Eino Leino: *Pimeän peikko* [Dread in the Dark] for mixed choir and orchestra (1942) and *Mennyt manner* [The Lost Continent] for vocal soloists, mixed choir and orchestra (1957). For her own instrument, the piano, Leiviskä wrote her Piano Concerto in D minor (1935/1976) and a number of solo works and pedagogical pieces. The piano is included in all of her chamber music works, the most frequently performed of which are the Piano Quartet (1926/1935), the Piano Trio (1924) and the Sonata for violin and piano (1945). Leiviskä wrote solo songs with both piano and orchestra. She further wrote choral music, melodramas, music for cinema and stage, spiritual songs and community songs for organisations and associations.

Leiviskä's orchestral and chamber music was performed on a relatively regular basis in concert and on the radio in her lifetime. Her three composition concerts (1935, 1945 and 1948) were broadcast in full or in part. Leiviskä held elected positions in several spiritual, feminist and arts organisations and associations, where

PIANO QUARTET

I

HELVI LEIVISKÄ, Op. 1
(1925–26, rev. 1935)

Allegro

Violino *pp*

Viola *ppp*

Violoncello *ppp*

Pianoforte **Allegro**
ppp legato

3

5

7

3

poco cresc.

9

mp

mp

mp

11

mp

mf

The musical score is presented in four systems. Each system contains three vocal staves (treble, alto, and bass clefs) and a grand staff for piano accompaniment. The key signature is three sharps (F#, C#, G#). Measure 7 features a triplet in the vocal lines and piano accompaniment. Measure 9 includes a triplet in the vocal lines and piano accompaniment. Dynamics are marked as *mp* (mezzo-piano) and *mf* (mezzo-forte). A large, semi-transparent watermark reading 'SAMPLE' is oriented diagonally across the page.

II

Andante

Violino

Viola

Violoncello

Pianoforte

Andante

pp

con Ped.

con sord.

5

pp

10

pp

ppp

p

The musical score is for a section of a piece, marked 'II'. It is in 3/4 time and has a key signature of one flat (B-flat). The tempo is 'Andante'. The score is divided into four staves: Violino, Viola, Violoncello, and Pianoforte. The Violino, Viola, and Violoncello parts are mostly rests in the first system. The Pianoforte part begins with a piano introduction marked 'pp' and 'con Ped. '. The second system starts at measure 5, marked 'con sord.' and 'pp'. The Violino part has a melodic line with a triplet in measure 7. The Pianoforte part continues with a steady accompaniment. The third system starts at measure 10, with dynamic markings 'pp', 'ppp', and 'p'.

15

poco cresc.

poco cresc.

20

mp *dim.*

mp *dim.*

25

pp *ppp*

poco cresc.

III

Allegro

Violino

Violino staff 1: Treble clef, key signature of one sharp (F#), 2/4 time signature. The staff contains a melodic line starting with a quarter note, followed by eighth notes, and a half note. It includes dynamic markings *f* and *v* (accents).

Viola

Viola staff 1: Bass clef, key signature of one sharp (F#), 2/4 time signature. The staff contains a melodic line similar to the Violino staff, with dynamic markings *f* and *v*.

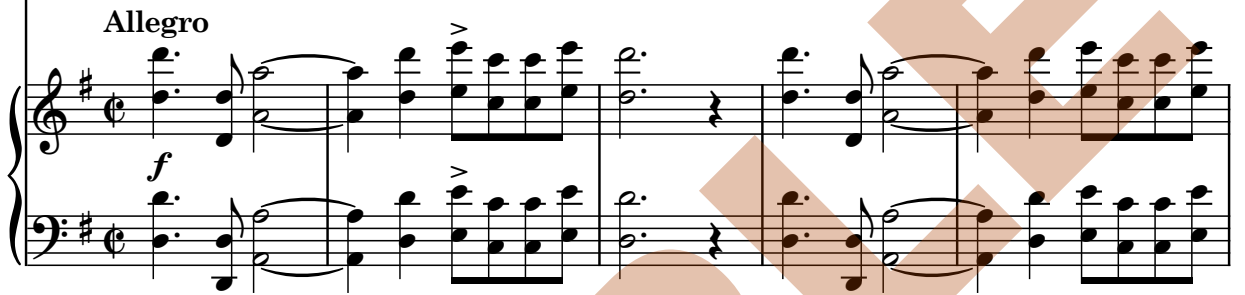
Violoncello

Violoncello staff 1: Bass clef, key signature of one sharp (F#), 2/4 time signature. The staff contains a melodic line similar to the other string staves, with dynamic markings *f* and *v*.

Allegro

Pianoforte

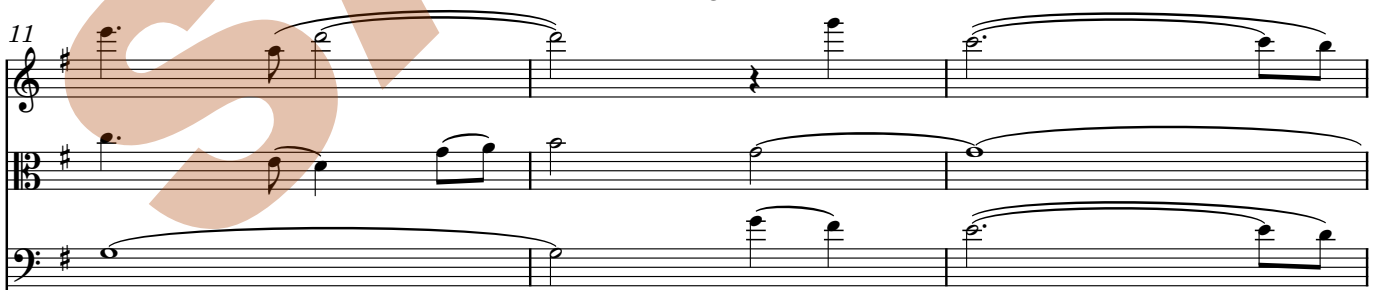
Pianoforte staff 1: Grand staff (treble and bass clefs), key signature of one sharp (F#), 2/4 time signature. The right hand plays a melodic line with dynamic markings *f* and *v*. The left hand plays a rhythmic accompaniment of quarter notes.

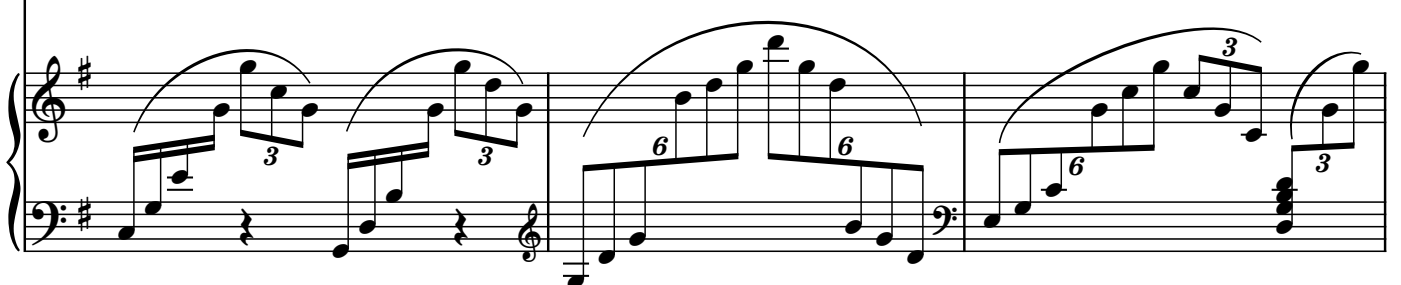
Pianoforte staff 2: Grand staff, measures 6-8. The right hand continues the melodic line with dynamic markings *f* and *v*. The left hand continues the rhythmic accompaniment.

Pianoforte staff 3: Grand staff, measures 9-10. The right hand features a triplet of eighth notes with dynamic marking *f*. The left hand continues the rhythmic accompaniment.

Pianoforte staff 4: Grand staff, measures 11-12. The right hand continues the melodic line with dynamic markings *f* and *v*. The left hand continues the rhythmic accompaniment.

Pianoforte staff 5: Grand staff, measures 13-14. The right hand continues the melodic line with dynamic markings *f* and *v*. The left hand features a triplet of eighth notes and a sextuplet of eighth notes.

14

Musical score for measures 14-16. The score is in G major (one sharp) and 3/4 time. It features three staves: Treble, Bass, and Grand Staff. Measures 14-16 show a melodic line in the Treble staff with slurs and a descending eighth-note pattern. The Bass staff has a similar descending eighth-note pattern. The Grand Staff features a complex accompaniment with sixteenth-note triplets and sixteenth-note chords, marked with '6' and '3'.

17

poco decresc.

Musical score for measures 17-19. The score is in G major (one sharp) and 3/4 time. It features three staves: Treble, Bass, and Grand Staff. Measures 17-19 show a melodic line in the Treble staff with slurs and a descending eighth-note pattern. The Bass staff has a similar descending eighth-note pattern. The Grand Staff features a complex accompaniment with sixteenth-note triplets and sixteenth-note chords, marked with '3' and 'poco decresc.'.

20

mf

Musical score for measures 20-22. The score is in G major (one sharp) and 3/4 time. It features three staves: Treble, Bass, and Grand Staff. Measures 20-22 show a melodic line in the Treble staff with slurs and a descending eighth-note pattern. The Bass staff has a similar descending eighth-note pattern. The Grand Staff features a complex accompaniment with sixteenth-note triplets and sixteenth-note chords, marked with '3' and 'mf'.

PIANO QUARTET

HELVI LEIVISKÄ, Op. 1

I

Allegro

pp

5

9 *mp* *mf*

13 *dim.*

19 **1** *ppp* *mp cresc.* string.

30 **2** *f* **co più agitato**

35 *p* **3** *ff* **Poco più allegro**

39 *cresc.*

42 *fff* *mp* **a tempo** **4**